

BAJAI FÜGGETLEN ÚJSÁG

POLITIKAI HETILAP

A bajai függetlenségi és 48-as párt hivatalos közlönye.

Megjelenik minden szombaton.

Kiadó: ifj. Wagner Antal könyvkereskedő.	Felelős szerkesztő: Dr. Valentin Emil	Főszerkesztő: Dr. Rajk Aladár orsz. képvis.	Főmunkatárs: Dr. Nyiraty János	Előfizetési árak: Egész évre 6 kor. Fél évre 3 kor. Negyed évre 1.50. Egyes szám ára 12 fillér.
---	---	--	--	--

Az új főispán.

Legmerészebb reményeinket felülmulta az első függetlenségi és 48-as párti főispán installációja. Az a páratlan lelkesedés, mellyel Baja város közönsége *Ambrozovics* Lajost fogadta a legnagyobb bizonyítéka annak, hogy a 48-as eszmék diadala a rajongásig felvillanyozta a kedélyeket és Baja város közönsége nemcsak hogy meg volt elégedve, de bizvást állíthatjuk, hogy ezúttal boldog volt.

Az installáció külsőségeit lapunk más helyén méltatjuk, itt tehát azokra nem reflektálunk.

A fény, a pompa után következik a munka. Konstatáljuk, hogy a főispán székfoglaló beszéde olyan volt, hogy legnagyobb politikai ellenfelei is elismerik, hogy magas színvonalon állott, igazságos és tárgyilagos és oly hangon volt tartva, mely az egyszerű emberek szívéhez és eszéhez szólt, de a legsubtilisebb igényeket is kielégítette.

A főispán programbeszédével és egyéb szónoklataival, különösen pedig a királyra mondott, a sablontól eltérő zseniális és érzelmi momentumokban is bővelkedő beszédével egy nap alatt meghódította a város közönségét, a mi nemcsak a város, de közéletünkre nézve is csak előnyös lehet. Ez óriási szerencse, mert bizony az emberek gyengeségénél fogva ritkán sikerül a közönség osztatlan tetszésének kivívása.

Már most csak az van hátra, hogy ezt az általános tiszteletet és a mi fő, szeretetet meg is tudja tartani és mindazokat megvalósítani, a miket programbeszédében ígért.

Óriási lelkesedést keltett, hogy a főispán különösen kiemelte, hogy a 48-as eszmék hive és a koalíciós miniszterium által természetszerűleg fenálló korlátokon belül ezen eszméket szolgálni kötelességének ismeri.

Nagyon tetszett, hogy a takarékoságot, úgy a jövedelmek szaporítását a város háztartásában elvként tekinti, ez

nagyon rá is fér városunkra, mert az eddigi vezetésről, az eddigi politikáról ezt nem mondhatjuk; ezt érvényesíteni a volt ellenzéknek, a mostani függetlenségi pártnak nagy küzdelmébe került, a főispán támogatása ezt a harcot tetemesen megkönnyíteni fogja.

A nagyközönség különös érdeklődéssel várja, hogy a tisztviselők fizetése-melésére vonatkozó kérdés miképpen lesz szabályozva és hogy a takarékosági

Ambrozovics Lajos
Bajaváros főispánja

elv a méltányossággal miképpen lesz összeegyeztetve.

Az igazságszeretet, a pártatlanság hangoztatása és annak kidomborítása, hogy nyomást senkire sem fog politikai véleménye miatt gyakorolni, köztetszést aratott.

Misem természetesebb, hogy ama kijelentése, hogy a Baja—bátaszéki hid munkálatait mielőbb megkezdik, óriási lelkesedést keltett.

Egyéb előadott szándékai is, mint

fent említettünk, a legjobb benyomásokat ébresztették és bizalommal nézünk egy szebb jövő elé. Magunk részéről a főispánt a legmesszebbmenő támogatásunkról biztosíthatjuk és mint a 48-as eszmék bajnoka iránt a legnagyobb tisztelettel, szeretettel és odaadással fogunk viselkedni.

Mindezek mellett nem vagyunk optimisták és némi aggállyal lennénk is a jövő iránt. Nevezetesen mi szókimondó, egyenes, őszinte, nyílt emberek vagyunk. Eddig sem ismertük a hízlekedést, a kedvezést. Mi semmiféle előnyre eddig sem aspiráltunk és a jövőben is kizárólag szeretett polgártársaink java, a közérdek fog vezetni, aggályoskodnánk, hogy nem érjük el célunkat.

Nem aggályoskodunk azonban azért, mivel rövid időn belül megismertük főispánunk kiváló gyors felfogását és helyes ítélőképességét.

Igy tehát mi is helyesnek tartjuk és teljes mérvben osztjuk a főispánunk azon nézetét, hogy mindenki szemben pártatlan, igazságos és tárgyilagos lesz. Reméljük továbbá, hogy a magyar nemzet által most letört és összetiport régi politikai rendszer alakjainak netáni jogosulatlan törekvéseit saját értékére fogja tudni leszállítani.

A legőszintébb bizalommal vagyunk tehát a főispán programja iránt. Örömmel vesszük tudomásul annak minden egyes pontját; bizunk továbbá jellemében s tapasztalt kiváló tehetségében; meg vagyunk tehát győződve arról, hogy programját be is fogja tudni váltani.

Ezen szebb jövő reményében lelkünk egész melegevel üdvözljük a főispánt új otthonában, városunkban, mint annak most már legelőkelőbb polgárát, a mi szeretett polgártársunkat és működésére a Magyarok Istenének áldását kérjük.

A beigtatás.

Hazánk történetében, közjogi életében mindenkor nagy szerepet játszott a főispáni állás. Szt. István első királyunk alkotmányának decentralizált jellegénél fogva a vármegye az államhatalomnak egyik fontos tényezőjévé lett. Minden egyes vármegye egy-egy autonóm terület, melyet leginkább két kapocs fűzött össze az egészszel: a főispáni állás és a megyei követek tiszte. Egyik, mondhatnám fölülről lefelé, másik alulról fölfelé közvetített. Az egyiknek fontosságát megszüntette a 48-iki alkotmány, mely a megyei követek helyébe az általános népképviselőt tette; a másik, a főispáni állás megmaradt és a jelen alkotmányos életünkben is összekötő kapcsa a centrális kormányzatnak és a decentralizált törvényhozásoknak. Bizalmi állás, melynek betöltőjére az a kettős, nem könnyű feladat hárul, hogy a reá bízott törvényhozási, államhatalmi kisebb egészet úgy kormányozza, hogy keze alatt fölvirágozzék annak politikai, gazdasági és társadalmi élete, de egyúttal megóvassanak az egész országnak érdekei is.

E kettős feladat betöltését jelen felelős kormányunk előterjesztésére felséges Urunk Ambrozovics Lajosra bízta. Ha a közéleti munkásságnak egyik alapja és szükséges föltétele az együttműködők kölcsönös bizalma, egyetértése: akkor új főispánunk működésétől joggal remélhetjük a legjobbat, mert páratlan az az öröm és lelkesedés, mellyel Baja városa főispánját fogadta. A pártkeretek ledőltek, az ellentétek elsimultak, egy szívvel-lélekkel örültünk jöttének és ünnepeltünk az ő ünnepén.

És mi volt az oka ennek a lelkes örömnak? A szokás-e, mely a magasabb közjogi állások betöltésénél hivatalból ir elő bizonyos formalitásokat? A hagyomány-e, mely ilyenkor megkíván némi pretenciózus külső fényt és pompát, tekintet nélkül arra, hogy szívből fakad-e vagy sem? Alig merném a f. hó 17-iki ünnepet tisztán és kizárólag a hagyományos szokás hivatalos jellegű kifolyásának minősíteni. Hisz ép a most lezajlott időkben az egyes törvényhatóságok közönsége helyel-közzel ugyan csak alaposan eltért a főispáni installációk körüli ünnepi szokásoktól. Debrecen, Kassa, Selmechánya és az ország első vármegyéje megmutatták, hogy az érzellem világának határánál megáll az erőszak hatalma, hogy lelkesedést nem lehet diktálni. A főispáni állás betöltése — a személyre való tekintet nélkül — nem lehet tehát egyedüli magyarzója a lelkes fogadtatásnak. Másutt kell a magyarázatot keresnünk.

Meglelhetjük azt először is abban a körülményben, hogy új főispánunk csak egy törvényhatóságnak a feje. Baja városának ép az volt a baja, hogy legvitalisabb érdekeinek képviselője sokszor oly kezekbe volt letéve, melyekben egyéb, néha ellentétes érdekszálak is összefutottak. Gondoljunk csak arra, hogy hányszor és mily hosszú időn át volt Bajának Szabadkával közös főispánja, noha kézzelfogható, hogy épen ez a perzonálunió volt Baja városának kerékkötője, amennyiben Szabadkának fejlődése csak Baja rovására történhetett. Ily ellentéteket pedig a legtapintatosabb

vezetéssel sem lehet megszüntetni. Ambrozovics főispán kinevezése ez áldatlan helyzetnek végét jelenti. Az új főispán a mi városunkban és a mi városunknak él, minden erejét Baja város föllendítésére szentelheti anélkül, hogy köteles melléktekintetek korlátoznák őt a város fölvirágoztatására irányuló törekvéseiben. A mi főispánunk ő, azért fogadtuk őt oly kitörő örömmel.

De van ennek az örömnak egy másik forrása is, és ez az új főispánnak politikai hitvallása. Baja városának függetlenségi érzelmű polgársága 48-as főispánt kapott; oly köztudat ez, mely szükségkép a legélénkebb visszhangot kelti a polgárság szívében. Most érkezett el az az idő, melyet a függetlenségi pártnak nagynevű vezére, Kossuth Ferenc, épen a mi lapunknak zászlóbonításakor, a legelső számnak legelső cikkében, a jövőben vetett bizodalommal megjósolt: „Igy fog győzni, várattalanul, a függetlenségi eszme az egész országban egykoron.” (Üdvözet. B. F. U 1901. okt. 19.) És ez az idő nem a visszafizetésnek, a megtorlásnak, a boszúnak ideje lesz, hanem a közös munkáé. A békés fejlődése, az összes társadalmi tényezőknél egyetértése.

A főispáni székfoglalót végezetül az az időpont is ünneppé avatta, melyben történt. A nemzet megszabadult a reá nehezedező átoksulytól; egy szebb jövőnek perspektívája nyílt meg előtte; az alkotmányunkat fenyegető veszedelem elmúlt; ki csodálná tehát, hogy a sok és nehéz aggodalomtól megszabadult polgárság szabad folyást engedett érzelmeinek és hatványozott lelkesedéssel fogadta főispánját?

Ezek voltak, mindnyájan érezzük, lélektani okai, hogy a főispáni beigtatás ünnepe a hivatalos jelleg keretein fölül emelkedve, az egész városnak ünnepévé lőn, melynek örömeiben a testvérvárosoknak és a vármegyének küldöttségei is résztvettek.

A fogadtatás.

Ambrozovics Lajos főispán szerdán, május 16-án d. u. 3^{1/2} órakor érkezett városunkba, Hegedűs Aladár dr. polgármester és több szomszédos törvényhatóság főispánjának, küldöttségének, valamint több országos képviselőnek társaságában.

Ott voltak:

Fernbach Károly Bács megye és Zombor város főispánja, dr. Balla Aladár Ujvidék város főispánja, dr. Biró Károly Szabadka polgármestere, Hauke Imre Zombor város polgármestere, továbbá Dr. Balási Antal miniszteri titkár Budapest, Balla Árpád nagykereskedő Ujvidék, Bertalinó Sándor nyug. megyei főjegyző Zombor, Frank Mihály Zombor, Gräff Nikáz kir. tanfelügyelő Zombor, Henneberg Sándor ügyvéd Zombor, Jekelfalussy es. kir. kamarás Budapest, Jójárt János városi tanácsnok, Lederer Pál megyei aljegyző Zombor, Dr. Mayer Nándor ügyvéd Ujvidék, Mérő Ignác gyáros Zombor, Pálffy Richárd miniszteri titkár, Dr. Percel György Budapest, Pop György kir. tan. pénzügyigazgató Zombor, Radány Péter törvényszéki bíró Zombor, Scultéty Ferenc megyei árvászéki elnök Zombor, Szalay Mátyás rendőrkapitány Szabadka, Sztankovics György államépítészeti hivatal főnöke Zombor, Sztratimirovics János h. polgármester Ujvidék, Szűri János miniszteri osztálytanácsos valamint a következő orsz. képviselők: Vargha Károly, Gróf Teleky Árvéd, Ifj. Madarász József, Lányi Mór, Justh János.

A vasuti állomáson Erdélyi Gyula városi főjegyző fogadta a főispánt, ki az üdvözlő beszédre a következő megkapó szavakkal felelt:

Mélyen tisztelt Uraim!

Mélyen megindulva mondok köszönetet, t. Barátom, a főjegyző úr megtisztelő és meleg üdvözlő szavaiért, valamint azért a rendkívül szívélyes és meleg fogadtatásért, melyben Önök engem részesíteni szivesek most, amidőn, mint a kormány bizalmának letéteményese, először van szerencsém Önök előtt megjelenni. Én, Isten segítségével és az Önök óhajta remélt támogatásával, még csak ezután jöhetek abba a helyzetbe, hogy bizalmukra és rokonszenvükre magamat érdemessé tegyem. Épen ezért sietek kijelenteni, hogy a rokonszenvnek ezt a valóban minden várakozáson felül meleg megnyilatkozását nem a magam, hanem az engem kiküldő kormány javára irom, s amaz erős bizalom jeléül tekintem, mellyel Önök a mostani kormány iránt viseltetnek, s melyből folyólag annak, akit ez a kormány arra méltatott, hogy e törvényhatóság élére állítsa, — Önök bizalmukat és rokonszenvüket előlegezik. Amint tisztelt Barátom, a főjegyző úr is utalt reá, engem a vérbeli kötelekek, a gyermek- és ifjúkori emlékek egész sorozata, s az ezekből folyó érzelmi kapcsolatok hosszú láncolata fűz Bácsbodrog vármegyéhez. Adja a Mindenható, hogy most, amikor közpályám vármegyénknél ebbe a kedves városába szólitott, ezek az érzelmi kapcsolatok még erősebbekké és egyúttal kölcsönöseké váljanak és hogy ezt a kölcsönös szeretetet városunk minél intenzivebb fejlesztésére és felvirágoztatására értékesítenünk sikerüljön. Attól a reménytől áthatva, hogy ez valóban így lesz, ismételen szívem mélyéből köszönöm a lelkes fogadtatást és arra kérem Önöket, tekintsenek engem egészen a magukénak.

A viharos éljenzéssel fogadott beszéd elhangzása után a főispán a rendkívül díszesen feldisített pályaudvaron átmenve az egybegyűlt óriási közönség éljencitől kísérve Hegedűs dr. polgármesterrel kocsiba ült. Megindult a végtelennek tetsző kocsisor, melynek élén a tűzoltóegylet zenekara és a hatalmas lovasbandérium haladt. A banderialisták száma, a lovaknak csinos diszítése, a sok nemzeti és városi zászló oly szinpompás képet alkotott, mely minden szemnek tetszett. A menet a Szegedi—Vörösmarty-utcán, Zichy-téren és Eötvös-utcán át a városi székházig ment, hol a főispán leszállt és lakosztályába tért.

Az ünnepi istentisztelet.

Május hó 17-én reggel az egész város ünnepi díszben pompázott. Az idő is kedvező volt. Az éjszakai eső kissé lehütötte a hőséget. Délelőtt pontban kilenc órakor megindult a díszes menet a városi plébánia templom felé. Elöl, a zászló után ment a főispán, dr. Hegedűs Aladár polgármesterrel és dr. Rajk Aladár orsz. képviselővel oldalán, utána a szebbnél szebb diszmagyar ruhába öltözött előkelőségeknek egész sora. A templomban Vojnits Dániel apátplébános átnyujtotta a főispánnak az aspersoriumot, ki szentel-vizet hintve magára, a város padjában helyet foglalt. Majd fényes papi segédlettel csendes misét mondott az apátur, mely alatt a tanítóképző-intézet énekkara magyar és latin egyházi énekeket adott elő. A templom zsúfolásig megtelt közönséggel. Mise után a menet visszatért a városházára.

Diszközgyűlés és beigtatás.

Miután a városi tanács, a törvényhatósági bizottság és a nagyközönség a vendégekkel egyetemben elhelyezkedett a közgyűlési teremben, dr. Hegedűs Aladár polgármester elfoglalta helyét, megnyitotta a rendkívüli gyűlést, kijelölte egyetlen tárgyát, megbizta Erdélyi Gyula főjegyzőt és Szabó Sámuel t. tanácsos aljegyzőt a jegyzőkönyv vezetésével, majd indítványt tett, hogy egy bizottság küldessék ki, mely a főispánt meghívja az eskütételre és székeknek elfoglalására. A közgyűlés az indítványt egyhangulag elfogadván, a kijelölt küldöttség Drescher Gyula vezetése alatt meghívta a terembe a főispánt. Ambrozovics Lajos főispánt zúgó éljenzés fogadta, midőn a közgyűlési terembe lépett. Hegedűs Aladár dr. polgármester és Erdélyi Gyula főjegyző között helyet foglalván, letette hivatalos esküjét, melynek mintáját a főjegyző olvasta fel, szavait pedig erős, érthető, nyomatékos hangon ismételte a főispán.

Eskütétel után a főispán leült és elmondotta nagyszabású székfoglaló beszédét, melyet lapunk vezetőhelyén méltattunk és itt *hiteles* szövegben teljes egészében közlünk:

A főispán székfoglaló beszéde:

Tekintetes Törvényhatósági Bizottság!

Amidőn Királyunk Ő Felségének és kormányának kitüntető bizalmából a törvényszerű es eskü letétele után, Baja törvényhatósági joggal felruházott város főispáni székét ezennel elfoglalni szerencsém van, immár másfél hónapnyi idő mult el azóta, hogy a három hosszú esztendőn át hazánkra nehezedett politikai válság szerencsés megoldásához ért. S én még mindig nem tudok fölszabadulni ama varázslatos hatás alól, melyet az országszerte epedve várt, de remélni már-már alig mert szerencsés fordulat e hon minden igaz fiára gyakorolt. Mint nehéz, nyomasztó álomból a hirtelen ébredés, úgy hatott az aggódó honfikebelre az a magasztos pillanat, mikor az önkényuralomnak mind feketébben, mind fenyegetőbben reánk boruló éjszakáját egyszerre az alkotmányosságnak, a törvényességnek, a nemzeti irányu békés munkának hajnalhasadása váltotta fel s mikor a nagyszerű küzdelemben absorbeált nemzeti erők összessége felszabadulván, igazi hivatására, az alkotás terére lőn összpontosítható.

Nincs szándékom, t. Uraim, s nem is lenne itt helyén való a nagy válság történetének részletezésébe kezdeni, hiszen az mindannyiunk szeme előtt folyt le, annak minden egyes mozzanatát mindnyájan tudjuk, ismerjük. De nem akarok a válság során felmerült jelenségeknek bővebb hírlatába sem bocsátkozni. Mint minden nagy és mozgalmas idő, úgy a most lezárt időszak is termelt szinaranyat és termelt salakot. Hála a Gondviselésnek, bizvást elmondhatjuk, hogy az elmúlt három év termelvényei között sokkal több — és nyomatékkal teszem hozzá — kihatásában sokkal jelentékenyebb a szinarany, mint az a salak, mely épen a legutóbbi politikai fordulat révén visszakerült oda, ahonnet vétetett: a semmiségbe.

Épen ezért nem is kívánok sok szót vesztegetni a közelmúlt idők egyes szomorú jelenségeire. Ezekkel a jelenségekkel szem-

ben minden igaz magyar ember lelkében kész az ítélet. S ez az ítélet egyhangú: ez az ítélet nemzeti ítélet. Egyébként pedig a válság összes szereplőivel, az igazakkal úgy, mint az álnokokkal, majd érdemük szerint elbánik a tárgyilagos történetírás.

Én itt a nagy válságnak és szerencsés megoldásának csak a tanulságait óhajtom levonni. Mindenek előtt azt a legnagyobb tanulságot, mely a magyar alkotmány fenéséges nagyságára mutat reá; azt a nagy tanulságot, hogy ime az 1000 éves magyar alkotmány a maga csodálatos, megdönthetetlen őseréjével, mint mindezideig mindenkoron, úgy most is el tudta söpörni és elsöpörte az ő szabad érvényesülésének útjába gördülő legnehezebb akadályokat; hogy a magyar alkotmány, miként egykoron a Megváltó, kinzáték, megfeszítették, meghala és eltemették, de harmadnapra halottaiból dicsőségesen föltamadott. Feltamadott pedig, mint mindig, úgy most is meggyarapodva erőben, megnövekedve tekintélyben, megerősödve a hatalomban és megizmosodva azoknak személyében, kik kezükben a kormányzó hatalommal, fenntartására és továbbfejlesztésére ezentul hivatvák.

Ki akarom emelni továbbá azt a másik nagy tanulságot, mely a törvényhatósági autonómia intézményét alkotmányunk egyik leghatalmasabb biztosítékának mutatja, s mely arra indit bennünket, hogy soha meg nem ingatható szívóssággal ragaszkodjunk ehhez az intézményhez. Évszázadokon át volt alkotmányunk egyik leghatalmasabb védbástyája a törvényhatósági autonómia. Most is ez volt az a bevehetetlen vár, melyben legdrágább kincseink, feltve őrzött legszentebb jogaink biztos menedéket találtak.

Legyen szabad végül utalnom arra a harmadik értékes tanulságra, mely szerint sohasem szabad kishitűeknek lennünk, miként voltak saját vérünkben való ellenségeink, kik azzal a jelszóval, hogy hiszen ugysem lehet semmit elérni: nagy kényelmesen belefeküdtek az opportunizmus puha ágyába.

Ami az én programom politikai oldalát illeti, ezzel t. Uraim, röviden végezhetek. Én a kormány bizalmi embere vagyok, természetes tehát, hogy a kormány politikájával, a kormány elveivel azonosítom magamat. A mostani kormány elveit pedig Önök már régen ismerik; ismerik még abból az időből, mikor Önök, de még a mai kormány tagjai sem gondolták volna, hogy ma ők lesznek kormányon; abból az időből, mikor a mai kormány tagjainak többsége még lelke, vezére volt a történelem egyik legfenségebb nemzeti küzdelmének.

Rendíthetetlen ragaszkodás alkotmányunkhoz; feltétlen tisztelete a törvénynek; pártpolitikai, nemzetiségi és vallásfelekezeti külömbiséget nem ismerő igazságosság és elfogulatlanság a közigazgatásban és a törvények bármiféle alkalmazásában; a haza iránti érdemnek és a haza iránti bűnnek nem a napi politika szemüvegén át való elbírálása és ezen az alapon az igazi érdem jutalmazása és az igazi bűn megtorlása; mindennemű közszabadságaink tiszteletben tartása; hazánk szellemi, erkölcsi és kulturális színvonalának nemzeti irányban való emelése, gazdasági jólétünk emelése; a közszellem megtisztulása; közjogi és gazdasági önállóságunk kiépítése: ime ezekért az eszmékért harcoltak a nemzeti küzdelem oszlopai akkor, mikor még nem miniszterek, hanem egy nemzet legforróbb vágyai-

nak kiirhatatlan aspirációinak letéteményesei voltak. Ezeknek az elveknek megvalósításába fogják fektetni tehetségük, tudásuk, munkarejük egész hatalmas tőkét most, mikor a történelmi igazság a hatalom részeseivé emelte őket.

Ezeket az eszméket csüggttem én, ezeket az elveket őriztem, tápláltam és ápoltam magamban én, lelkem egész rajongásával, a küzdelem ideje alatt. Ezeket váilom, ezekért hevülök szívem-lelkem minden erejével ma is és ezek fogják vezetni működésemet mostani állásomban. Politikai programnak, úgy hiszem, ez elég.

Mindazonáltal engedjék meg nekem, t. Uraim, hogy egy pontot külön kiragadjak és hangsúlyozzak. Ez pedig a politikai szabadság respektálása. Nem tagadom Uraim, ki mondom úgy, amint szívemen fekszik, hogy valami csodálatos megkönnyebbülés, valami csodálatos gyönyörűség tölti el lelkemet, s bizonyára minden magyar ember lelkét arra a gondolatra, hogy ime valahára ennek az országnak olyan kormánya van, mely önkezével tépi szét a politikai rab-szolgaság béklyóit; mely az ő tisztviselőitől, bármínemű közvetlen, vagy közvetett alárendeltjeitől, ép úgy, mint a haza minden polgárától, nem kíván egyebet, mint azt, hogy mindenki a legjobb tehetsége szerint ott, ahova a Gondviselés állította az egységes, erős, hatalmas, független magyar nemzeti állam kiépítésére irányuló nagy munkából becsülettel vegye ki a maga részét. Nekem, t. Uraim, megvan a magam politikai meggyőződése, megvan a magam függetlenségi és 48-as pártállása. De tisztelem a más meggyőződését, tisztelem a más pártállását, és pedig nem frázisképpen, hanem valósággal. Engem, t. Uraim, sem a közigazgatásban, sem társadalmi téren politikai szenvedély elvakítani nem fog soha. És én itt a közgyűlés színe előtt leteszem az ünnepélyes fogadalmat, hogy én a politikai meggyőződés szabad nyilvánítása, a politikai jogok szabad gyakorlása tekintetében soha senkire, sem közvetlen, sem közvetett nyomást gyakorolni még csak megkísérelni sem fogom. De épen ilyen határozottsággal jelentem ki azt is, hogy ha bármely más oldalról és bármely irányban tapasztalnék ily meg nem engedett és meg nem engedhető nyomás kísérletét, nem fogok késni az ily kísérletet minden rendelkezésemre álló törvényes és tisztességes eszközzel ellensúlyozni és tőlem telhetőleg még csirájában elfojtani.

Ezek után engedjék meg, t. Uraim, hogy lehető rövidséggel vázoljam szándékaimat, vonatkozással Baja város amaz érdekeire melynek előmozdítása hivatásommá lett, s melyeknek nemcsak szószólója, hanem tényleges munkása akarok lenni.

Azt hiszem, fölösleges külön hangsúlyoznom, hogy a város minden irányu fejlesztésének és felvirágoztatásának előmozdítását legszentebb kötelességemnek tekintem. Ennek a kötelességnek teljesítése reám nézve annál könnyebb lesz, mert én egész odaadásomat, egész munkaerőmet ennek az egy városnak szentelhetem és a város óhajait, méltányos érdekeit a mindennapi élet megfigyelésére épített tanulmányozás és érdeklődés tárgyává tehetem és a város érdekeinek aszemélyes, közvetlen meggyőződés alapján lehetek illetékes helyen szószólója. S így reményelem, sikerülend abban közreműködnöm, hogy Baja város méltó maradjon fényes multjához.

A közigazgatás gyorsasága, egyöntetű-

sege és megbízhatósága fölötti örökösödést elsőrendű köteleességemnek tudom.

Ismerve a város nehéz anyagi állapotát, törekvésem leendő a takarékoság elvének legszélesebb érvényesítése iránt közreműkölni.

Különös gondom tárgyát fogja képezni a város jövedelmeinek olyatén szaporítása, mely nem a közönség újabb megterhelésével, hanem az eddigi jövedelmi források jobb kihasználásával és a város általános gazdasági erejének fokozásával érhető el. Ha idevágó kérdés merül fel, az első sorban meghallgatást igénylő hatósági tényezők mellett köteleességemnek fogom ismerni szakértők véleményét kérni, valamint az érdekelteket meghallgatni.

Ugy az ilyen, mint minden egyéb kérdésben is, a tárgyilagosságot megítélhetőség biztosítása tekintetéből véleményt és ellenvéleményt meghallgatni óhajtók, anélkül természetesen, hogy e meghallgatás tényével magamat bármely irányban előzetesen lekötni hajlandó lennék.

A város gazdasági helyzetének javítására irányuló tevékenységem gyupontjával az ipar és kereskedelem emelését, s különösen a hazai és házi ipar fejlesztését és támogatását tekintem. Hazánk gazdasági önállóságának elengedhetetlen kelléke az, hogy erős iparunk legyen. Ennek megszerzése azonban kezdetben áldozatokat kíván fogyasztótól és termelőtől egyaránt. De ezeket az áldozatokat meghozni nemcsak szent kötelesség, hanem ezek megszünnek áldozatok lenni arra a gondolatra, hogy ellenértékük hazánk gazdasági különállása leendő.

Az ipar és kereskedelem emelésének elsőrangú tényezője a forgalmi eszközök tökéletesítése, a közlekedés javítása s az ország többi részével való összeköttetés előmozdítása, megkönnyítése.

Az idetartozó kérdések közül első helyen kívánok megemlékezni Baja város egy régi óhajásáról, melynek teljesedése azonban e város határain messze túlmenő körzetenek érdeke, sőt nem habozom kimondani, hogy egyenesen országos érdek, mert a hazánk déli részének egész hosszában elszórt forgalmi gócpontokat van hivatva egymáshoz közelebb hozni. Ez az országos jellegű érdek pedig a baja-báttaszéki vasuti hid felépítése. Én, t. Uraim, úgy vagyok informálva, hogy a kormány a tervbe vett beruházások foganatosítását legközelebbi teendői közé számítja. A Baja-báttaszéki vasuti hid pedig ama beruházások közé van máris sorozva, melyek első sorban lesznek megvalósítandók. Így alapos a remény, hogy a hid felépítésére vonatkozó versenytárgyalás megindítása, valamint az idetartozó többi intézkedések megtétele a közel jövő feladata lesz. Én a magam részéről a legéberebb figyelemmel fogom kísélni ennek az ügynek minden egyes mozzanatát s iparkodni fogok ennek az elsőrendű érdeknek minél gyorsabb kielégítését tőlem telhetőleg előmozdítani.

E mellett behatóan fogom tanulmányozni az állami hozzájárulással részben már létrehozott, és a megyebeli városok közötti érintkezést hathatósan előmozdító vármegei közutak folytatólagos kiépítésének kérdését.

Ugyancsak a kereskedelem emelése tekintetéből élénk figyelemmel fogom kísélni az állatforgalom és ezzel kapcsolatosan az állategészségügy érdekeit.

Tudom, hogy a város régi óhajása téli

kikötő létesítése; bizonyosra vehető, hogy a kormány a folyam- és tengerhajózás emelése érdekében nagyobb befektetéseket fog eszközölni. Ezeknek keretébe sorolandók a téli kikötők is. És miután Baja város a természettől is mintegy praedestinálva van ily kikötő felállítására, a magam részéről igyekezni fogok a város ezen óhaját is az illetékes körök figyelmében tartani.

Kiváló gondom tárgyát fogja képezni a közegészségügy előbbrevitele s úgy az egészség általános tényezőinek, mint intézményszerű biztosítékainak fejlesztése.

Kötelességemnek fogom tartani a mezőgazdaság érdekeinek istápolását és a mezőrendőrség ügyének tanulmányozását.

Behatóan fogom tanulmányozni a nevelésügy kérdését.

Fontos hivatásomnak ismerem a szegényügynek, a gyermekvédelemnek, a közjótékonyosság intézményeinek s általában minden kulturális és humanitárius intézménynek beható tanulmányozáson alapuló fejlesztésében közreműködni.

Igen kedves feladatomban fogom tekinteni az egységes, harmonikus társadalmi élet fenntartását előmozdítani s a társadalom nagy missióját, mely a közéletnek ugyszólván minden ágára kiterjed, érvényre emelni.

A város tisztviselői karától kérem és el is várom, hogy engem, a város érdekében kifejtendő, az imént vázolt munkálkodásomban hathatósan támogasson és hogy engem, ki közpályám megkezdése óta szintén tisztviselő voltam, barátjának tekintsen. Benső óhajásom, hogy a tisztviselőkkel folytatandó érintkezésem a kölcsönös bizalomra épüljön.

Tekintetes törvényhatósági bizottság! Ezekben volt szerencsém vázlatos képét adni annak, hogy miként fogom fel hivatásomat. A további részletekre majd reávetet a mindennapi élet.

Egyébiránt pedig működésemben vezérem a törvény; célom a haladás; ideálom a béke; jelszavam a munka.

E vezéreszmém szolgálatában, illetőleg törvénszerű kötelességeim teljesíthetése érdekében, ha a szükség elkerülhetetlenül úgy kívánja, törvényadta jogaim egész erejét fogom latbavetni. De reményem, hogy erre sohasem fog kerülni a sor és hogy tevékenységem közben sohasem a jognak fegyverére, hanem mindig csak az Önökkel való együttérzésre és együttgondolkozásra fog kelleni támaszkodnom.

Ettől a reménytől, valamint a szavaim során kifejezésre juttatott gondolatoktól és érzésektől áthatva kérem én a tekintetes törvényhatósági bizottság szíves bizalmát és támogatását, e kedves város közönségének kitüntető rokonszenvét és valamennyi hatósági és társadalmi tényezőjének reám nézve nélkülözhetetlen támogatását.

A gyönyörű szónoklat mély benyomást tett az egész hallgatóságra, mely a főispán szavait zajos helyesléssel szakította meg nem egyszer, befejeztével pedig szünni nem akaró éljenzéssel és tapssal fejezte ki tiszteletteljes rokonszenvét az illusztris szónok iránt, kinek beszéde mind tartalmánál, mind alakjánál és előadásánál fogva elragadta a közönséget. A politikai és gazdasági program, az igazi érdem jutalmazásáról mondott szavak, a gazdasági élet fellendítésének ígérete főképpen a takarékoságnak gyakorlata, a baja-bát-

taszéki hid kiépítése és új közutak építése által, a téli kikötő felállításával, az egységes, harmonikus társadalmi élet emelése: mind oly szavak voltak, melyek nagy mértékben megnyerték mind a törvényhatósági bizottságnak, mind az egész közönségnek tetszését.

A beszéd után szólásra emelkedett dr. Hegedűs Aladár polgármester, kinek beszédét szintén egész terjedelmében közöljük.

Dr. Hegedűs Aladár polgármester beszéde:

Méltóságos Főispán Ur!

Az emberiség élete általában, az egyes nemzetek élete azonban különösen gyakran mutat fel meglepő, mondhatnám csodaszerű fordulatokat.

De ha volt valaha és van napjainkban nemzet, bizonyára a magyar nemzet az, melynek élete ily meglepő, ily csodaszerű fordulatokban bővelkedik.

Az alatt az ezer esztendő alatt a mióta a honfoglalás nagy munkája után a magyar itt, a hármas halom körül és a négyes folyó közében államot alapított, egy folytonos, egy szakadatlan küzdelem volt e nemzet élete.

Küzdelem önállóságáért, függetlenségéért, államiságáért, alkotmányos szabadságáért.

Kezdődött ez a küzdelem csaknem ezer év előtt, az első magyar király elhalálása után és végződött — adja a nemzetek sorsát intéző gondviselés, hogy bevégeződött legyen is — folyó évi április hó 9-én.

És valamint a korábbi küzdelmek legtöbb eseteiben, úgy napjainkban is a kedvező fordulat meglepetésszerűleg állott be.

Már el voltunk készülve arra, hogy kiméletlen kezek kitépik törvénykönyveinkből azokat a lapokat, a melyeken a magyar nemzet alkotmányos szabadságának biztosítékai vannak megírva; — már képzeltünkben hallani véltük a láncok csörgését is, melyek a nemzet igazaiért küzdő legjobb honfitársainkat bilincsekbe verik; — már nyomasztó aggodalommal vártuk, hogy a hazánk egét teljesen elborító sötét, vészterhes felhőkből az önkényuralom villámai minden pillanatban lecsapnak: és — mintha csak az égi hatalmak avatkoztak volna be a földi hatalmasságok dolgába — egy meglepetésszerű fordulattal visszahúzódtak a törvénykönyveink megtépésére kinyújtott kiméletlen kezek; elnémultak a rabláncok csörrenései; — szerte foszlottak a vészterhes sötét felhők és kedves magyar hazánk egén felragyogott újra a szabadság napja, — tündöklőbben, fényesebben, mint előbb ragyogott.

Áldassék érte az isteni gondviselés, hódolattal adózzunk érte Felséges királyunk alkotmányos érzületének és elismerésével azon kiváló államférfiainknak, a kik a súlyos válságból való kibontakozást bölcs mérséklettel párosult házaszeretetükkel lehetővé tették.

De nemcsak az alkotmányos szabadságunkat fenyegető veszélyt háritotta el a válság megoldása, hanem egyszersmint új korszakot is nyitott nemzetünk életében, a mely új korszak sok oly reménységünk teljesítését helyezi kilátásba, a mely reménységeknek megvalósítása minden igaz hazafinak, pártkülömbőség nélkül, mindenkor forró vágya, buzgó törekvése volt.

Méltóságos Főispán Ur!

Ezekkel a hazafiui reménységekkel volt eltelve városunk közönsége, midőn Méltóságodnak Baja város főispánjává történt kineveztetéséről értesült és ezekkel a reménységekkel van eltelve ma is, midőn Méltóságodat törvényhatóságunk főispáni székébe ünnepélyesen beiktatja.

A legmelegebb érzelmekkel, a legbensőbb mély tisztelettel, a legőszintébb rokonszenvvel és a legteljesebb bizalommal üdvözli tehát a város törvényhatósági bizottsága Méltóságodat úgy is mint a város főispánját, úgy is mint hazánk alkotmányos kormányának képviselőjét a törvényhatóságban.

És a midőn biztosítjuk Méltóságodat, hogy a közjó előmozdítására irányuló törekvéseit, munkálkodását tőlünk telhető minden erőnkkel és legjobb igyekezetünkkel támogatni fogjuk, kérjük egyszersmint Méltóságodat, hogy városunkat kedves otthonának tekinteni, jogszerű érdekeinket magas pártfogásba venni és ezáltal városunk közjává határozottan elősegíteni kegyeskedjék.

E város és szeretett hazánk javára az Isten tartsa, az Isten éltesse Méltóságodat.

Mikor elcsendesült a taps és éljenzés, mely polgármesterünknek lelkes szavait követte, *Szutrély* Lipót bizottsági tag szót kért és indítványozta, hogy mindkét nagyszabású beszéd egész terjedelmében jegyzőkönyvileg örökíttessék meg. Az indítványt a közgyűlés egyhangú lelkesedéssel fogadta el, mire Ambrozovics főispán a gyűlést bezárta és a közönség éljenitől kísérve a közgyűlési termet elhagyta.

A tisztelgések.

A beigtató diszgyűlés után következtek a tisztelgések, melyeknek sorát — régi magyaros vendéglátó szokás alapján — a vidéki törvényhatóságok küldöttei nyitották meg. Majd a Baja városi törvényhatósági tisztikar, a közigazgatási bizottsági tagok, a jelen volt országos képviselők, a vallásfelekezetek lelkészei, a m. kir. honvédség és a m. kir. méntelep képviselői, a járásbiróság, a ciszt. r. főgimnázium, a m. k. állami tanítóképző-intézet, a polgári és elemi iskolák képviselői, a m. kir. adó- posta- távirdahivatal, az államvasút, gőzhajózási és csatornatársulati főnökségek, a hitközségek képviselői, az ipartestület, a ker. betegsegélyező-pénztár képviselői tisztelegtek. A sorrend utolsó száma volt az egyes magántestületeknek és egyesületeknek tisztelgése. Első volt közöttük a bajai I. kath. Nőegylet, majd az izr. Nőegylet, az izr. Leányegylet, a Sanatórium-egylet, pénzügyintézetek és takarékpénztárak, a Casinó, a Polgári Olvasókör, a Kereskedő Ifjak Egylete, a Kath. Legényegylet, a Céllövész-egylet, az Állatvédő Egyesület stb. stb.

A tisztelgések sorából külön említjük meg a legnagyobb tisztelgő küldöttséget: a bajai függetlenségi és 48-as pártnak tisztelgő küldöttségét, melyet dr. Rajk Aladár orsz. képviselőnk vezetett a főispán elé. A küldöttség, melyben a pártnak minden rendű és rangú alkotóelemei nagy számmal voltak képviselve, ötszörös gyűrűben csoportosult szónoka, dr. Rajk Aladár orsz. képviselő körül, ki beszédében kifejezte a párt amaz örömét, hogy Ambrozovics Lajos főispán személyében annak az elvnek nagyfon-

tosságu győzelmét ünnepelheti, mely elvnek zászlóját régóta diadalra vitte a bajai függetlenségi párt. A főispán válaszában fegyvertársnak mondta magát és a pártnak szeretetébe ajánlotta működését. Majd Drescher Gyula elnök bemutatta a megjelenteket, kiktől a főispán barátságos kézszerítással vált el.

Ezzel véget ért az ünnepnek hivatalos része, melynek délután 1 órakor a Nemzeti Szálló fehér asztalánál volt a folytatása.

A disztrakoma.

Nálunk az ünnepek során a bankett rendszeren az utolsó helyen áll, pedig jelentőségében épen nem az. Ekkor felszabadulnak a szertartásosság bilincsei s az ember minden zséntől menten adhat kifejezést az ünnepelt iránti szeretetének. Ez alkalommal is úgy volt. A közönségnek olyan tüntető rokonszenve nyilvánult meg szeretett új főispánja iránt, amilyenre Baján még példa nem volt. Lehet, hogy másutt talán fényesebb volt a lakoma, de melegebb szívvel aligha ünnepeltek még férfiút, mint mi ünnepeltük Ambrozovics Lajost.

A szónoklatok megkezdése előtt — falrengető éljenekkel fogadva — a terembe lépett ünnepelt főispánunk édes anyja: Özv. *Ambrozovics* Béláné úrnő és a főispán nagynénje: *Ambrozovics* Emilia úrhölgy, özv. *Reich* Bernátné, képviselőnk édes anyja, kiknek kíséretében Baja város sok szép asszonya és leánya volt. A fő érdeklődés ezentúl a hölgyek felé irányult, különösen pedig főispánunk édes anyja felé, ki bizonyára boldog megilletődéssel volt szemlélője szeretett fia páratlan ünnepeltetésének.

Az első hivatalos felköszöntőt főispánunk mondotta a királynak. A beszéd klasszikus szépségét nem dicsérjük. Ime itt van annak hiteles szövege; szebben beszél az minden dicséretnél:

Mélyen tisztelt Uraim!

Minden, a maihoz hasonló alkalommal, de mostanában talán inkább, mint valaha, a magyar ember gondolata elszáll egy öreg, ősz férfiú felé, aki olyan körülmények közé született, melyeket a nagy tömegek irigyelni szoktak, Egy, a maga egészében ismeretlen, vagy mondjuk: csak hiányosan ismert világ által felcsigázott fantázia szüleménye az a banális közszólám, mely azt mondja, hogy a koronás fők biborban-báronyban születnek. Mi hétköznapi emberek, ha a trónok magasságába feltekintünk, nem látunk, vagy nem akarunk egyebet látni, mint a hatalmat, a pompát, a fényt, a ragyogást, s vajmi ritkán vesszük észre, hogy ama külső fény alatt csak épen olyan emberi élet lüktet, mint a miénk, a maga vágyaival, reményeivel, csalódásaival, szenvedéseivel, lelki küzdelmeivel és megpróbáltatásaival. Vagy, ha észrevesszük is, azt képzeljük, hogy az a hideg fény, az anyagi javakban való ama duslakodás, az a nagy hatalom sokért, talán mindenért kárpótol.

Pedig, t. Uraim, ha a legfőbb földi hatalom birtokosai közül valaki, úgy a mi királyunk példa arra, hogy a királyi palást alatt dobogó emberi szívbe mennyi szenvedés talál utat; hogy a korona nemcsak ragyog, hanem nagy, néha szinte elviselhetetlen sullyal nehezedik a fejre, melyet ékesít.

Ha elvonul lelki szemeink előtt a szenvedések ama kálváriája, melyet a mi ősz uralkodónk végig járt; ha eszünkbe jut, hogyan tűrte ő el a sors legkeményebb csapásait; ha meggondoljuk, hogy amióta alkotmányos királyunkká koronáztuk, a bá-

natnak, a megpróbáltatásnak, az emberi szenvedésnek legnehezebb óráiban is mily odaadással teljesítette uralkodói kötelességeit, hogyan iparkodott népeinek gyakran ellentétes érdekeit kielégíteni és alattvalói részére a békés együttműködés, a haladás, a munkás, megelégedett, nyugalmas élet áldásait biztosítani: úgy lehetetlen hódoló bámulattal nem állanunk meg az ő csodálatos lelki ereje előtt.

Ez a hatalmas lelki ereje, mely őt, mint embert, a legkiválóbbak közé emeli, tette őt, mint uralkodót is képessé arra, hogy az ő végtelenül nehéz helyzetében, melynél nehezebb aligha jutott valaha uralkodónak, sohasem veszítse el az egyensúlyt, a legbonyolultabb helyzetekből is mindig megtalálja a kivezető vonalat s népeinek olykor-olykor megzavart harmoniáját mindig helyre tudja állítani. S ha néha egy-egy pillanatra úgy látszott, hogy király és nemzet nem fogják tudni egymást megérteni, ennek sem Ő, hanem a körülötte settenkedő igaztalan tanácsadók ármánykodása volt az oka.

A közelmúltban is akadtak, t. Uraim, ily kísértők, kik megkörnyékezték őt, hogy atyai szívét elfordítsák hű magyar nemzetétől. De mint mindig, úgy most is, habár az utolsó pillanatban, az ármány megtört a királyi eskü szentségén, megtört ami felséges Királyunknak semmiféle fondorkodással félre nem vezethető alkotmányos érzékén, semmiféle rabulisztikával el nem altatható uralkodói lelkiismeretén.

És most, hogy király és nemzet ismét egy uton haladva, egy szívvel, egy lélekkel teljesíti a maga együttes, nagyszerű missióját; most, amikor királyunk első tanácsosaivá emelte a nemzet rajongva szeretett, választott vezéreit: most inkább, mint valaha, éledhet szívünkben a remény, hogy ezeknek a férfiaknak sikerülend végkép meggyőzni királyunkat arról, hogy trónjának, dinasztiajának, nagyhatalmi állásának legerősebb, egyedül biztos támasza a királyában bizó, aspirációiban kielégített magyar állam.

Azzal a forró fohással, hogy a magyarok Istene, Királyunk és Államunk együttes boldogságára, mihamarább váltsa valóra ezt a reményünket: emelem poharamat a mi szeretett, dicsőségesen uralkodó, alkotmányos Királyunkra, I. Ferencz József Ő Felségére. Éljen!

Szünni nem akaró éljenzés és taps volt a magas szárnyalású beszéd visszhangja. Nyomban a főispán után Hegedűs Aladár polgármester emelkedett szólásra és — zajos helyeslésektől és éljenzésektől kísérve — poharát főispánunkra üritette.

A polgármester sikerült tószója után ismét a mi főispánunk vette át a szót a bajai közönségre, annak szép asszonyaira és leányaira emelte poharát. A tüntető tapsokkal fogadott beszéd után körüljárta az összes asztalokat, kocintott mindenkivel, ami nem volt kis feladat, tekintettel arra, hogy vagy háromszázötvenen vettek részt az ünnepi lakomán. A főispán felköszöntőjét dr. *Nyiraty* János remek tószója követte. Hatalmas koncepciójú, igazi szónoki tűzzel előadott beszéde, melyben a vendégeket köszöntötte fel zajos tetszést aratott. Nyiraty után *Somogyi* Emil a hatóságokat, *Rajk* Aladár pedig a honvéd tisztikar képviselőit köszöntötte fel. Az előbbi kiváló előadásával, ez utóbbi pompás humorával vált ki a sablonos beszédek keretéből. Rajk Aladár beszédét totaliter berekedve mondotta el, melyet azzal kezdett, hogy a *Berliner Medicinische Wochenschrift* egy új betegség fellépéséről számol be a bámuló világnak, mely különösen Magyarországon dühöng mostanában. A baj a hangszálakat támadja meg, minek folytán a beteg épen

olyan ártikulálatlan hangon beszél, mint amilyenén beszél most ő. A betegség neve — úgymond — *Morbus installatiōnis*, mely főispáni installációkon szedi szánandó áldozatait. És neki — folytatta tovább — ki ugyanezen betegségbe esett, az ő mostani ártikulálatlan hangjával kell felköszönteni a honvéd hadsereg helybeli képviselőjét *Cilo* őrnagyot. A zajos derűtséget keltő felköszöntőjét a „bis dat, qui *cilo* dat”, latin közmondás szellemes alkalmazásával fejezte be. Fel szólaltak még gróf *Teleki Árvéd* Ujvidék képviselője, *Balla Károly* Ujvidék főispánja, *Fernbach Károly* Bács megye és Zombor főispánja és *Justh János* a fiatal honatya, kik majdnem kivétel nélkül Baja város szép asszonyaira és leányaira — kiknek legszebbjei a karzaton foglaltak helyet — emelték poharukat. Ezen beszédeket megelőzőleg még lapunk felelős szerkesztője: dr. *Valentín Emil* szólalt fel, ki egy nemzeti küzdelmet vázoló beszéd keretében a összkormányt köszöntötte fel és szónoklatában különösen hangsúlyozta, hogy e fény és pompa között jusson eszünkbe a nép, melynek segítségével sikerült eszménket diadalra juttatni és iparkodjunk a nép szeretetét és bizalmát állandóan megtartani, azt indítványozza, hogy a kormány a főispáni installáció alkalmából üdvözöltessék.

Valamivel négy óra előtt a vidéki vendégek fölkerekedtek s elhagyták a termet, hogy a 4 óra 12 perckor induló vonattal elutazhassanak. Ezután a közönség is kezdett széledni. Körülbelül hatra járt az idő, amikor a mindenki szívében felejthetetlenül kedves emlékeket hagyó ünnepély ezen utolsó aktusa is véget ért

A tanítóképző-intézet hangversenye.

Az a nagyszabású hangverseny, melyet a helybeli m. kir. tanítóképző-intézet folyó hó 12-én este a Bárány Szálló nagytermében rendezett, bizonyos tekintetben új határjelző kő Baja városának zenei életében. Ez alkalommal mutatkozott be ugyanis első ízben az ifjúsági teljes vonós és fuvó zenekar, melyet az intézetnek kiváló zenetanára, ifj. *Kersch Ferenc* az ezidei tanév elején szervezett. Őszinte elismerés illeti mind a vezetőséget, mind a zenekart, mely az aránylag rövid idő alatt ily sikert tudott produkálni. Méltóképp osztózott a sikerben az ifjúsági énekkar is, melyet *Amler Antal* énektanár vezetett. Az ügyesen összeállított program a következő volt: 1. *Nyitány* Mozartnak »Titus« c. operájából. Előadta a teljes zenekar. A klasszikus zene szépsége teljesen érvényesült az előadásban. A fuvó hangszerek hangvétele elég sima és tiszta volt, tekintetbe véve a kezdet nehézségeit egyfelől, a teremben uralkodó s a hangszereket nagyban befolyásoló hőiséget másfelől. Magának a darabnak megválasztása a vezetőség izlésére vall. 2. *Régi nótá*. Magyar népdalok *Lányi Ernőtől*. *Amler* tanár vezetésével előadta a dalkör. A hatalmas énekkarnak kiváló fegyelmezettségét dicsérettel kell kiemelnünk. A crescendók, a pianissimók is gyönyörűen érvényre jutottak a nagy fegyelem következtében, mely a szakszerű és fáradságot nem kimélő betanítást dicséri. 3. *Vonós négyes*. Schubert op. 29. Előadták: *Gutsobn D.*, *Horváth D.*, *Brenninger E.*, *Geyer I.* tn. Sajnos, a kedve-

zötlen körülmények következtében e szám nem birt kellőképen érvényesülni. Már az Andante alatt megereszkedtek a húrok, a hegedűkről csurgott a víz, érezhető volt, hogy az előadók kénytelenek küzdeni e szokatlan akadályok ellen. Hozzájárult a teremnek nem a legjobb akusztikája, mely hibán a színpad fölött alkalmazott sok drapéria inkább rontott, mint javított. A Fínálét nem is játszották már el. Pedig a közönség joggal sajnálhatta, hogy amire nem is igen gondolt, az amugy is nagy hőség még műélvezetét is megrontja. E hibán talán úgy lehetne segíteni, hogy a koncertet alkalmasabb évadban rendezzi az intézet — Igen sok tapsot aratott a 4. szám, Sztojanovits »*Dalkeringő*«-je, melyet *Geyer J.* tn. dirigált. A bariton-szólót *Ginther Jakab* IV. é. tn. adta elő zongora-ének-és zenekari kísérettel. A közönség tetszése orkánszerűleg nyilatkozván meg, a készséges vezető-tanár, *Amler Antal*, megszerezte a darabot néhány szép magyar dalnak sikeres előadásával. 5. Ugyancsak kiváló és magasabb rendű zenei élvezetet nyújtott Griegnek *Peer Gynt-Suite*-je. A híres északi zeneköltőnek a borongós hazai hangulatot mély érzellemmel kifejező darabját két zongorán előadta *Geyer J. Mousson* T. *Penninger L.* és *Weigele O.* tn. E számnál főképp a precíz dinamikáról kell dicsérettel megemlékeznünk, mely *Kersch* tanárnak érdeme. A zene-és énekszámok közé változatosság céljából egy szavaltat ékelődött be a 6. sz. gyanánt, *A savoyard fu*, *Ábrányi Emiltől*, melyet *Wittmann László* II. o. tn. adott elő. 7. *Őseink emléke*. *Huber Károlytól*. Férfikar, *Geyer I.* zongorakísérettel, *Gutsobn D.* szólójával. A hatalmas erejű kompozíció lehetőleg még növelte a férfikarnak ez esti sikerét. 8. Méltó befejezése volt a hangversenynek a teljes zenekar által előadott *Rákóczy*-induló, melynek módfelett hatásos hangszerelése *Kersch* tanár műve volt. A fuvó és vonós zenekar fénypontja volt e végszám.

A hangversenyt nagyszámú közönség hallgatta végig. Utána táncra perdült a fiatalság.

E sorok írása közben két gondolat tódult tollam hegyére. Leírom mindkettőt s ajánlom a tanuló ifjúságnak, nevezetesen a leendő tanítóknak figyelmébe. Hadd legyenek az én benyomásaim az ő maradandó emlékeik is.

Egyik gondolat, hogy a fuvókar szervezésének zenepedagógiai jelentőségét sohasem szabad szemük elől téveszteniök. A zeneköltés óriás irodalmának egészen új ága nyílt meg előttük. Játszva, könnyedén léptek sok olyan műélvezetnek útjára, mely egyébként zárva maradt volna előttük. Sok értékes zenei gyöngyöt a maga eredeti szépségében ismerhetnek meg. S e körülmény fontosságát csak később, csak akkor fogják igazán megbecsülni, ha netán az életben szükségük lesz általánosabb zenei műveltségre. Mily jól fog akkor esni, hogy a kezdet nehézségein az intézeti nevelés idején szinte észrevétlenül átsurrantottak!

A másik gondolat, melyet a május 12-iki hangverseny e sorok írójában keltett, szintén az ilyen előadásoknak pedagógiai — de nemcsak zenepedagógiai, hanem általános neveléstani — szempontból való igen nagy fontossága. Lehetetlennek tartom ugyanis, hogy a nemesebb érzelmek iránt annyi fogékonysággal bíró fiatal lélek be ne látna azt, mily hálával tartozik azon intézetnek, mely a szükséges tudományokon felül egyúttal a művészeteknek különböző ágai iránt is érdeklődést kelt az ifjúságban, nyilvános fellépésre szoktatja, a művelt társadalomba bevezeti, szóval lehetőleg egész emberré iparkodik nevelni. Csak elkapott, elfogult, züllésnek esett

szív zárkózhatik el a hála érzelme elől, melyet ily nyilvános siker felébreszt a vezető férfiak iránt, kiknek szakavatott és lankadatlan fáradozása az ifjúság sikerének alapját vetette meg. Ily nyilvános iskolai ünnepek tehát e sorok írójának véleménye szerint kiválóan alkalmasak arra, hogy minden jóérezű ifjúban megerősítsék az intézet iránti ragaszkodásnak, a tanári kar iránti hálás tiszteletnek érzelmeit, melyek mindig magának az ifjúságnak válnak becsületére.

m. f.

Felhívás és kérelem a közönséghez.

Pár évvel ezelőtt az állam magára vállalta az elhagyott gyermekek védelmét. Azóta apát, anyát ad az árvamaradtnak, ételt nyújt az éhezőnek, ruhát a mezetlennek, orvost és gyógyszert a betegnek, ellátást és ápolást a nyomoréknak meg a gyógyíthatatlannak, iskolát a tanulónak, oktatást a némának, megélhetést a vaknak. És ad sokaknak, 25 ezer gyermeknek és költ e célra évenként 3 millió koronát. Ad sokaknak, de sajnos, még mindig nem elégnek. Ezer és ezer ártatlanul szenvedő, önhibáján kívül nyomorgó gyermek könyörög még beesett szemével, sápadt arcával, lefogyott kezeivel oltalmat, segítséget, kenyeret és nincs ki nekik azt nyujtaná és nincs ki őket a szomorú, a bizonyos pusztulástól megmentené. Mert az államtól több már nem tellik, a társadalomban meg mindenki csak a maga dolgával van elfoglalva, csak a maga bajával törődik.

Azért, hogy oltalmat, segítséget, kenyeret nyujthassunk ennek az ezer és ezer nyomorgó gyermeknek, de azért is, hogy támogassuk a helybeli, szegénységben tengődő szülők gyermekeit, akikről az anyai szív nem tud elszakadni, akik inkább maguk éheznek, mintsem hogy ölelő karjaik közül kivessék a testükből sarjadzott testet, a lelkükről levált lelket, gyermeküket: most és ezentul minden évben egyszer, ugynevezett gyermeknapot fogunk tartani Gyermeknapot, melyen könyörödományokat gyűjtünk, hogy ezeket a szűkös viszonyok között élő, mostoha sorsu, elhagyott, védtelen, magával tehetetlen, mások bűnéért szenvedő gyermekeket kiragadhassuk a nyomorból, megmenthessük a pusztulástól.

Egykoron magatok is gyermekek és most talán gyermekeitek sorsán csüngő szülők, ne hagyjátok el e szegény, szerencsétlen gyermekeket. Adjatok valamit számukra e napon. Adjatok bármi csekélységet. Filléreket, kiktől koronák nem tellenek. Csak adjatok. Adjatok jó szívvvel. Adjatok szánalomból. Adjatok gyermekeveitek emlékezetére. Adjatok hálából, hogy a Gondviselés ily szomorú sorstól megkímélte gyermekeiteket.

Mert szégyen, ha kincsekben gazdag hazánkban közülök csak egy is nyomorog Mert gyalázat, ha közülük éhen egy is elpusztul.

Az adományokat, — melynek felét városunk, felét az ország szegény gyermekei javára fogjuk fordítani — május hó 26-ikától kezdve, az ezen célra felkért hölgyek személyesen veszik majd át.

Baján, 1906. évi május hóban.

Gyermekvédő-bizottság.

HIREK.

A főispán hivatalos látogatásai. Ambrozovics Lajos holnap délután több napi tartózkodásra Budapestre utazik, hogy mint esküjét letett főispán a minisztereknél és az államtitkároknál az előirt tisztelgő látogatást tegye és hogy végleges ideköltözése előtt még némely függőben levő magánügyét elintézzé. Itt említjük meg, hogy a főispán a miniszterelnökség meghívására részt vesz a Szent István szobor e hó 21-én tartandó leplezési ünnepélyén is. Amidőn Óméltósága hazaérkezik, nyomban megkezdí látogatásait.

Személyi hír. Képviselőnk: dr. Rajk Aladár e hó 19-én a fővárosba utazott, hogy részt vegyen az országgyűlés megnyitásán s az azt megelőző pártértekezleten.

Diszpolgárok. Zombor város a f. hó 9-én tartott közgyűlésén gróf Andrássy Gyulát, Kossuth Ferenczet, gróf Apponyi Albertet és gróf Zichy Jenőt nagy lelkesedés közben egyhangulag a város diszpolgáiraivá választotta meg.

Szomoru tanügyi jelentés. Gräff Nikáz kir. tanfelügyelő e havi magvas jelentésében hazafias aggodalomtól eltelve mutat arra a szomoru körülményre, hogy a bácsujfalui, boroci, bástóvárosi, dunabökenyi, palonai, bácsujlaki és vajszkai iskolákban, illetve óvodákban a magyar nyelv tanítása nagyon kevés eredménnyel jár.

Esküvő. Schwartz József május 12-én tartotta esküvőjét a bajai róm. kath. templomban özv. Schwalmné szül. Góczy Brigittával.

A bajai Czéllövő társulat e hó 20-án, vasárnap tartja megnyitóját. Délután versenycéllövésnek fognak tartatni, este pedig táncmulatság lesz.

A bajai Magyar Védő-egyesület társadalmi szakosztálya vasárnap tartotta meg első rendes ülését Ruppert Antal elnöklése mellett. Ruppert lendületes beszéddel üdvözölte a szép számmal megjelent tagokat, majd konstatálja, hogy az egyesületnek Baján mindössze 154 tagja van, amely bizony kevés. A társadalmi szakosztály feladata a tagok gyűjtéséről gondoskodni, azért felhívja a szakosztály tagjait, hogy kiki a maga környezetéből igyekezzen minél több tagot szerezni. Somogyi Emil elnök jelenti, hogy eddig 22 kereskedő kért védő-táblát. Ez — ugymond — kevés, s így a közönségnek kvázi szelid nyomást kell gyakorolnia a kereskedőkre, azzal, hogy csak ott vásároljon, ahol védő-táblát lát kifüggesztve. Wagner Antal szerint ez kevésbé fontos. Sokkal fontosabbnak tartja, hogy a közönséget arra szoktassuk, hogy magyar gyártású ipar-cikkeket követeljen a kereskedőtől. Neki, mint az ellenőrző bizottság tagjának, módjában volt meggyőződni arról, hogy a kereskedők általában dicsérendő buzgalmat fejtenek ki magyar készítményű cikkek portálása körül, de viszont mint kereskedő arról is kénytelen napról-napra meggyőződést szerezni, hogy a közönségnek esze ágában sincs érdeklődni az iránt, hogy valjon magyar gyártmány-e az amit vásárol? Somogyi Emil Wagner észrevételére reflectálva megjegyzi, hogy egyszerre mindent elérni nem lehet. Lépésről-lépésre haladva ezt is el fogjuk érhetni

Hesser Gyula indítványára az értekezlet elhatározta, hogy a tagok névsorát kinyomatja, abból a célból, hogy a bizottság tagjai nagyobb tevékenységet fejthessenek ki a tagok szerzése körül. A bizottság végül elhatározta, hogy a tanintézetek igazgatóit megkeresi, hogy növendékeikkel kizárólag magyar gyártmányú iskola-szereket vásároltassanak.

Megemlítjük még hogy a szakosztály ezen ülésén elhatározta, hogy a vevőközönség kellő tájékoztatása céljából közölni fogja azon hazafias iparosok és kereskedők névjegyzékét, kik a védőtáblát eddig beszerezték. Ezek a következők: Drescher Gyula, Csermák Sándor, Kollár Ágoston, Reich Vidor, Rude Ignác, Mittler Izidor, Rosenfeld Albert, Fischer Béla, Fischer Pál, ifj. Wagner Antal, Wagenblatt és Henerári, Nievel Nándor, Schnetzer Ernő, Grünbut Miksa, Reich Bernát, Sternfeld Vilmos, Szerba György, Práger Károly és testvére, Szilágyi Sándor, Schlieszer N., Krausz Lipót és Reich Farkas.

A midőn örömmel közöljük e névsort, el nem mulaszthatjuk ismételt felhívni városunk közönségét arra, hogy minő hazafias kötelességet teljesít akkor, amidőn szükségleteit csakis oly cégeknél szerzi be, amelyek gazdái megszerezték maguknak a védőtáblát. De ez a tett nemcsak hazafias, hanem egyúttal gazdaságos is. Mert mi eredménye lesz végelemzésében annak az állapotnak, ha minden fogyasztó csakis magyar árut kérne és venne? Nemde az, hogy hazánk termékeit mi magunk értékesítjük itthon, a feldolgozás költségei itt benn maradnak a hazában, mi által honfitársaink jólléte csak emelkedni és gyarapodni fog s általuk természetesen maga a nemzet is. Hogy ezen várva várt állapot minél hamarabb következzen be mindnyájuknak mindenkor ugyanazon minőség mellett feltétlenül a hazai iparterméket kell vásárolnunk. Egyúttal bátorkodunk arra is felhívni a nagyérdemű közönséget, hogy aki nek valami kérdezni, avagy jelenteni valója volna e téren, forduljon teljes bizalommal és szeretettel az igazgatóságához, avagy az elnökséghez, mindenkor szíves készséggel kap mindennemű felvilágosítást.

Tulipán-ünnepély. Lapunk legutóbbi számában megemlékeztünk már Müller Matild kisasszonynak arról a kedves ideájáról, hogy kicsi, óvodabeli növendékeivel Tulipán-ünnepélyt fog rendezni. Most kaptuk meg az ünnepélyre vonatkozó gyönyörű meghívót, melyre Oelsner Irma kisasszony főtött egy remek tulipánt s amely tudatja, hogy az ünnepély e hó 27-én a Sport-telep nagytermében fog végbemenni. A belépési díj csekély 20 fillér, az ünnepélyt d. u. 5 órakor kezdik meg. A műsor a következő: 1. Megnyitó: előadják Gáspár Erzsé, Tuksz Jolán, Múri Erzsé, Marosovits Ilonka. 2. Magyar vagyok: szavalja Bötös Antal. 3. Kis kertemben: előadja Kovács Ilonka. 4. Magyar zászló: szavalja Hunyadi Feri, Klauber Miklós, Radó Lajos. 5. Ki vagyok? előadja Meskál Feri. 6. A hazáról: szavalja Farkas Éva, Gáspár Margit, Gyurákovits Erzsé. 7. Lobogjon a magyar zászló: előadja Moder Anna, Kraus Böske. 8. Befejezés: szavalja Sziatics Emma.

Gyermekek az elhagyott gyermekekért. Az a mindinkább hatalmasodó országos mozgalom, melyet az elhagyott gyermekek megmentésére az országos Gyermekliga indított meg, nem hagyta érintetlenül a mi kicsi gyerekeink nemesen érző szívecskéit sem. Több elemi iskolai növendék összedugta kicsi fejcskékét, hogy valami okosat találjanak ki arra, hogy ők is hozzanak valami áldozatot a Gyermek-liga javára. A tanácskozásnak az lett az eredménye, hogy egy kis szindarab betanulására határozták el magukat, azzal, hogy azt belépő díj szedése mellett fogják előadni. Az ige testet öltött: Valentin Nelly úrnő lakásán előadásra került a *A csodabibok* című gyermek-színmű, melynek szereplői a következők voltak: Berger Andor, Reiter Józsa, Sebők Mariska, Stricker Olga, Taubner

Juliska, Klein Jancsi, Nyiraty Vilma, Valentin Lilly.

Talán mondanunk sem kell, hogy az összes szereplők »fényesen oldották meg nehéz feladatukat« s hogy az »elismerés pálmája« egyformán kijárt valamennyinek. Persze, az elháradhatlan felülfizetések is hozzájárultak a tiszta jövedelem szaporításához. A felülfizetéseket ezennel nyilvánosan nyugtázzuk.

Tehát felülfizettek:

Trafikant Vilmos 20 fillér, Salamon Sándor 20 fillér, Mayor E. 20 fillér, Deutsch Mancsi 10 fillér, Deutsch Erzsé 10 fillér, Deutsch Mátyás 8 fillér, Bruck Katalin 10 fillér, Sattler Jenő 40 fillér, Reiter Emil 40 fillér, N. N. 10 f., Vermes Simon 10 fillér, Reisz Irén 10 fillér, Krausz Irma 10 fillér, Nyiraty Vilma 60 fillér, Valentin Lilly 50 fillér, Goldsmidt L.-né 10 fillér, Harkay Pál 10 fillér, Juray Josefín 40 fillér, Hirschfeld Petyó 10 fillér.

A tiszta jövedelem így 6 kor. 69 fillér; tehát ezzel az összeggel fog szaporodni az e hó 28-án tartandó gyermeknap-nak bizonyára jelentékeny jövedelme.

Kedélyes estély. A Bajai Összes Szakcsoportok együttesen 1906. évi május hó 27-én és június hó 4-én Pünkösöd hétfőjén a Ziech Henrik-féle vendéglő kerthelyiségében világpostával és tánccal egybekötött kedélyes estélyt tartanak. Kezdeté este 8 órakor.

Előadás a siket-némákról Baján. A siket-némák szegedi intézetének Igazgatósága városunkban folyó évi május hó 24-én, Aladozó csütörtökön délután 4 órakor az ipartestület gróf Széchényi István utcai házában nagytermében több siketnéma — köztük két bajai illetőségű — növendék bemutatásával felolvasást fog tartani, melynek célja a siket-némák ügyének ismertetésén kívül meggyőzni a közönséget a siketnémák oktathatóságáról, ennek emberbaráti és szociális hasznáról.

A felolvasás díjtalan; — az adomány gyűjtés is mellőztetik, — s csak ha bárki, bármit magától ad a siket-némák intézete részére, azt köszönettel fogadja el az Igazgatóság.

Leégett gőzmalom. Zomborban — mint onnan táviratozzák — május 15-én éjjel leégett a Korona gőzmalom négyemeletes épülete. A raktárhelyiséget is elpusztította a tűz a benne felhalmozott nagymennyiségű áruval együtt. A kár biztosítás révén megtérül. A tűz oka rövidzárlat volt.

Török A. és társa Budapestén. Ha körültekintünk a magyar kir. szabadalmazott osztálysorsjáték föelárusítói között, önkénytelenül a Török-cég tűnik fel előttünk. Ezen bankház a legnagyobb osztálysorsjegy föelárusító és a legtöbb sorsjegyet hozza forgalomba. Ez nem is csuda, mert e bankház a játzó közönség kegyét minden egyes sorsjátékban a legnagyobb mértékben meghódította. Azonkívül vevői hatalmas szerencsével játszanak. Például e bankház szerencsés vevői egyedül egy sorsjáték 6. osztályában a két legnagyobb főnyereményt és pedig a 600.000, 400.000 koronásat egy millió korona összegben nyerték, egy másikban pedig a 600.000 koronás nagy jutalmat, 100.000, 90.000, 60.000, 50.000, 30.000 és számtalan egyéb nagy főnyereményt. Ugy, hogy rövid idő alatt 25 millió korona óriási összeget fizetett ki szerencsés vevőinek. Ennélfogva megragadjuk az alkalmat, hogy Török A. és Tsa bankházát, melynek főüzlete Teréz-körút 46., fiókja Váci-körút 4, Múzeum-körút 11. alatt van, mindenkinek ajánljuk. A terv szerint az I. osztály huzása már szerdán és pénteken, e hónap 23-án és 25-én lesz. A sorsjegyek árai: $\frac{1}{1} = 12$ kor., $\frac{1}{2} = 6$ kor., $\frac{1}{4} = 3$ kor., $\frac{1}{8} = 1$

kor. 50 fillér. Aki tehát sorsjegyet akar vásárolni, forduljon bizalommal Török A. és Társához, Budapestben.

Orvosi körökben már rég ismert tény, hogy a **Ferencz József keserűvíz** valamennyi hasonló vizet, tartós hashajtó hatása és emlitésre méltó kellemes ízénél fogva, már kis adagban is tetemesen felülmulja. Kérjünk határozottan »Ferencz József« keserűvizet.

NYILT TER

Ezen rovat alatt közlöttékért a szerkesztőség nem vállal felelősséget.

Dr. Walleshausen Gyula

volt bajai kórházi orvos

RENDEL } délelőtt 8—9-ig
} délután 2—4-ig

Kossuth Lajos-utca 8. szám a.

4-3

A Rohitschi kiváló gyógyhatással bíró „Templom-forrás” üdítő-ital, mely minden más ásvány víztől előnyösen különbözik mindenütt kapható, csak nyomtérképpel kell kérni. Nagybani raktár Magyarország részére Hoffmann Józsefnél Budapestben.

Dr. Schmiedt G. főtörzsorvos- és phisicus híres

f ü l o l a j a

meggyógyítja az időleges süketiséget, fülfolyást, fülzugást, sőt az idült nagyothallást.

Egyedül kapható: Török József gyógyszerháza Budapest, Király-utca 12. sz.

Használati utasítás van hozzá.

Ara 2 frt üvegenként.

Meghívó.

Van szerencsém a tánczkedvelő fiataloknak tudtára adni, hogy Szeremlei-utca 3. számú ház vendéglő tágas udvarhelyiségében (régie Szeicz-féle vendéglő) minden vasár- és ünnepnapon délután esti 8 óráig

tánczmulatságot

tartok.

Jó ételekről és italokról gondoskodva lesz.

Tisztelettel

Kummer Ádám.

2-2

HORDÓK

üzlet felosztás folytán következő kitűnő karban lévő

boros hordók eladók

50 darab 2—400 literes
70 » 5—700 »
18 » 7—800 » ajtós
17 » 16—2000 literes »

Szigeti Antal Mohács.

3-2

Szőlővessző!

A világhírű

Delawáre

adja a legjobb bort!

Öltani és permetezni nem kell!

A szőlészeti kincse.

A philoxerának ellen áll!

Leírását és árjegyzéket ingyen küldünk bárkinek.

Szőlőoltványok mérsékelt áron kaphatók! Nagymennyiségű sima és gyökeres Delawáre vessző eladás.

Cím: Szigyártó és Takáts szőlőtelep tulajdonosok.

Telep: Alsó-Segesd.

Központi iroda: Felső-Segesd. Somogy m.

Ház-bérbeadás.

A Czirfusz Ferencz- és Jókai Mór-utca sarkán levő

HÁZ

(Horánszky-féle üzlet) f. évi november hó 1-étől bérbe kiadó.

Bővebbet: **Borizák Istvánnénál.**

3-1

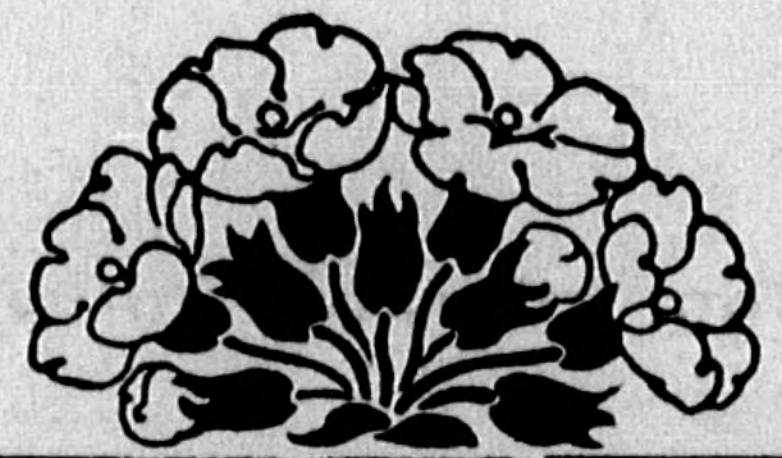
TANULÓUL

felveszek egy tisztességes családból származó, kellő iskolai képességgel bíró

fiút vagy leányt.

ifj. Wagner Antal

o könyv- és papirkereskedő. o

TULIPÁN

LEVELEZŐLAPOK

KAPHATÓK

IFJ. WAGNER

ANTALNÁL

Hirdetések

— felvételnek e lap kiadóhivatalában. —

FERENCZ JÓZSEF KESERŰVIZ

az egyedül elismert kellemes ízű természetes hashajtószer.

OSZTÁLYSORSJEGYEKET

AZ EGYEDÜLI FŐELÁRUSÍTÓNÁL ROTHSCHILD ZSIGMONDNÁL VÁSÁROLJUNK BAJÁN.

EGÉSZ 12, FÉL 6, NEGYED 3 és NYOLCZAD 1¹/₂ KORONA.

●●● Vidékre postaköltség nem számítatik, nyereményjegyzék ingyen. ●●●

Minden szoba disze!

a törvényesen védett

== „MERKUR“ ==

ezüst kályha fény, I doboz ára 60 fillér.

„Vénusz“ aranyozó

képrámák, gipsz figurák, lámpák stb. részére.

P a d l ó f é n y m á z a k

Kitűnő minőségű

Borostyán-lak három színben
Linoleum, Páncél-lovag véd-
jegyű, három színben

**Olcsó
árak!**

HÁZI GAZDÁK FIGYELMÉBE:

Saját gyártmányu *olajfesték* minden szín-
árnyalatban, *Firnis*, *Lakkok*, *Kátrány*
Carbolineum, *Corolineum*, (fatelítő
sárga) *Gips*, *Román* és *Portland*
cement.

*Hölgyek figyelmébe! szalmakalap
lakkok minden színben.*

➔ **Wagenblatt és Henerári** ➔
fűszer és festékkereskedők.

Török a szerencse kovácsa!

Fölülmulthatatlan az a szerencse, mely bankházunknak kedvez. Rövid idő alatt 25 millió koronánál több nyereményt fizettünk ki nagyrebecsült vevőinknek; ezek között a **két legnagyobb** nyereményt, és pedig:

kétszer a nagy jutalmat, a **600.000** koronás főnyereményt,
a legnagyobb **400.000** koronás főnyereményt,

továbbá 5 à 100.000, 3 à 90.000, 2 à 80.000, 3 à 70.000, 3 à 60.000, több 50.000, 40.000, 30.000, 25.000, 20.000, 15.000 és ezeken kívül számtalan 10.000, 5.000, 3.000, 2.000, 1.000, 500 koronás és egyéb nagy nyereményt.

Ennél fogva ajánljuk, hogy a legközelebb kezdődő, a világ legesélydusabb osztálysorsjátékában vegyen részt és rendeljen nálunk egy szerencsesorsjegyet.

A most kezdődő 18-ik új magyar osztálysorsjátékban

125.000 sorsjegyre 62500 pénznyeremény

jut és összesen **16 millió 457.000 korona** hatalmas összeget sorsolnak ki.

Rendelje meg a neve mellett
álló szerencseszámot!

Sok pénz széppé varázsolja az életet! Talán meglepi a férj a feleségét vagy az asszony az urát a neve mellett álló sorsjegy megvételével egy főnyereménnyel. A véletlen nagy szerepet játszik az életben és könnyen meglehet, hogy éppen egy szerencses véletlen folytán a neve mellett számot eltalálta, melyre egy nagy nyeremény jut.

Adám, Adél	4040	Dezső, Erzsébet	6411	Ivan, Iolán	12305	Ottó, Melánia	20441
Adolár, Agnes	6314	Ede, Eszler	9868	Jakab, Józsa	20284	Ödön, Narcisiz	20989
Adolf, Agota	9007	Elek, Etel	19821	János, Judith	20988	Pál, Neszti	24286
Agoston, Amália	19162	Elemer, Flóra	20580	Jenő, Juliska	24203	Péter, Olga	24277
Aladár, Anna	20445	Emil, Franciska	22032	József, Karolin	24265	Pista, Paula	28876
Albert, Anatolia	21619	Endre, Frida	24252	Kálmán, Katinka	28874	Richard, Pelagie	32715
Aliréd, Apollonia	24215	Ernő, Genováva	24863	Károly, Katalin	29634	Robert, Petronella	35640
Akos, Aranka	24285	Ferenc, Gertrud	29633	Kornél, Klára	35318	Rudolf, Piroska	37411
Ambrus, Berta	28881	Frigyes, Gabriella	34933	Kristóf, Klotild	36825	Salamon, Regina	38164
András, Blanka	34352	Fülöp, Gizella	36779	Lajos, Kornelia	38138	Samu, Rózsika	38238
Antal, Borbala	36451	Gábor, Hedvig	38118	László, Krisztina	38226	Sándor, Rozalia	41921
Arnold, Boriska	37424	Gáspár, Heléna	38173	Leo, Kunigunda	41919	Simon, Sári	83891
Árpád, Betti	38169	Gergely, Henriett	41795	Lipót, Laura	64204	Tamás, Sarolta	84769
Arthur, Bella	41794	Géza, Hermina	51398	Lőrinc, Lenke	84738	Tibor, Szeréna	86049
Aurél, Brigitta	41938	Gusztáv, Hilda	84702	Manó, Leonia	86014	Tihamér, Theodora	92773
Attila, Cecília	84309	György, Ibolyka	84780	Markus, Lidia	90870	Tivadar, Teréz	123503
Balázs, Cornelia	84773	Gyula, Iduska	89219	Márton, Lina	101939	Tóbiás, Terns	123504
Balint, Dóra	86065	Henrik, Ilona	101914	Mátyás, Ludmilla	123502	Vendel, Valéria	123508
Barnabás, Dorottya	101404	Hermann, Ilma	123501	Mihály, Lujza	123507	Viktor, Veronika	123516
Béla, Cecília	106999	Hugó, Ilka	123506	Miklós, Magdolna	123519	Vilmos, Viktória	123520
Benedek, Eufemia	123595	Ignác, Irén	123546	Miksa, Malvin	123514	Vince, Vilma	123518
Bernát, Emma	123509	Illés, Irma	123510	Mór, Margit	123515	Zoltán, Zsófia	123521
Dániel, Ernesztin	123513	Imre, Izabella	123511	Nándor, Mária	5488	Zeigmond, Zeuzanna	123522
Dávid, Éva	123517	István, Janka	3512	Órhán, Mártha	8826		
Dénes, Evelin	5637	Izidor, Johanna	8602	Oszkár, Matild	12314		

Legnagyobb nyeremény esetleg 1.000.000 korona;

továbbá 1 jutalom 600.000, 1 nyeremény 400.000, 1 à 200.000, 2 à 100.000, 2 à 90.000, 2 à 80.000, 2 à 70.000, 2 à 60.000, 1 à 50.000, 3 à 40.000, 3 à 30.000, 6 à 25.000, 9 à 20.000, 13 à 15.000, 44 à 10.000 korona és még sok egyéb nyeremény.

Az I. osztályu sorsjegyek tervszerű árai:

$\frac{1}{8}$ eredeti sorsjegy frt — 75. vagy kor. 1.50; $\frac{1}{4}$ eredeti sorsjegy frt 1.50 vagy kor. 3. —
 $\frac{1}{2}$ „ „ „ 3. — „ „ 6. — ; $\frac{1}{1}$ „ „ „ 6. — „ „ 12. —

A sorsjegyet **utánvétellel** vagy az **összeg előzetes beküldése** ellenében küldjük. Hivatalos tervezet díjtalanul. Megrendeléseket eredeti sorsjegyekre kérünk azonnal, de legkésőbb

f. é. május hó 23-ig

hozzánk bizalommal beküldeni, miután fenti szerencseszámok gyorsan elfogynak és az I. osztály huzása már május hó 23-án kezdetét veszi.

TÖRÖK A. ÉS TSA

Sürgőnyezim:
Törökék, Budapest.

BANKHÁZA, BUDAPESTEN.

Sürgőnyezim:
Törökék, Budapest.

Hazánk legnagyobb osztálysorsjáték-üzlete.

Főáruhánk osztálysorsjáték-üzletei:

Központ: **Teréz-körut 46/a.**

I. fiók: **Váci-körut 4/a.** II fiók: **Muzeum-körut 11/a.**

Feltűnő ujdonság!

DELICE

— Minden hirdetés felesleges. —
A dohányzó egyszer veszi és többé
mást nem szíhat.

Legjobb valódi francia szivarka-
papír és szivarkahüvely kapható
az ország minden
különlegességi árudájában.

CSEPLÉSI ÉS GAZDASÁGI

CÉLOKRA

LEGJOBBAN BEVÁLT

BENZIN MOTOROK

Ipari és malomhajtásra

legolcsóbb üzemi

Szivógázmotorok

legelőnyösebben kaphatók:

Beck és Gergely

motor- és gépgyárában

Budapest, V., Váci-ut 12.

A JELENKOR LEGJOBB TETŐFEDESI ANYAGA

ETERNIT PALA

MAGYARORSZÁGI KÖZPONT:
ETERNIT MŰVEK
HATSCHÉK LAJOS
BUDAPEST, ANDRÁSSY-ÚT 33.

Elárusító hely: özv. Spitzer Simonné és Ta. Baja.

Halász Béla utóda cég

ajánlja dúsan felszerelt raktárát
mindennemű különlegességekben

nemez és selyem kalapokban,
selyem és szövet sapkákban.

Egyedüli elárusítója a követ-
kező legelőkelőbb kalap
gyárosoknak:

Quentzer Testvérek

es. és k. kamarai szállítók,

Ita I. Henrich,

Pless Vilmos,

Pelikan és Gyukits

es. és kir. udvari kalap-gyárosok,
valamint a világhírű

Albertini E. cégnek.

Pártoljuk a magyar ipart!

Magyarország legnagyobb raktára

GYERMEK -ruhákban
-kötényekben
-fehérneműekben
-harisnyákban

stb — Férfi-, női és gyermek-

DIVAT-ÉRTESÍTŐNKET

kivánatra ingyen és bérmentve küldjük.

Vogel Testvérek, Budapest.

Füzlet: VI., Andrásy-út 33.

Fiókok: Bécsi-utca 8 és Kerepesi-út 22.

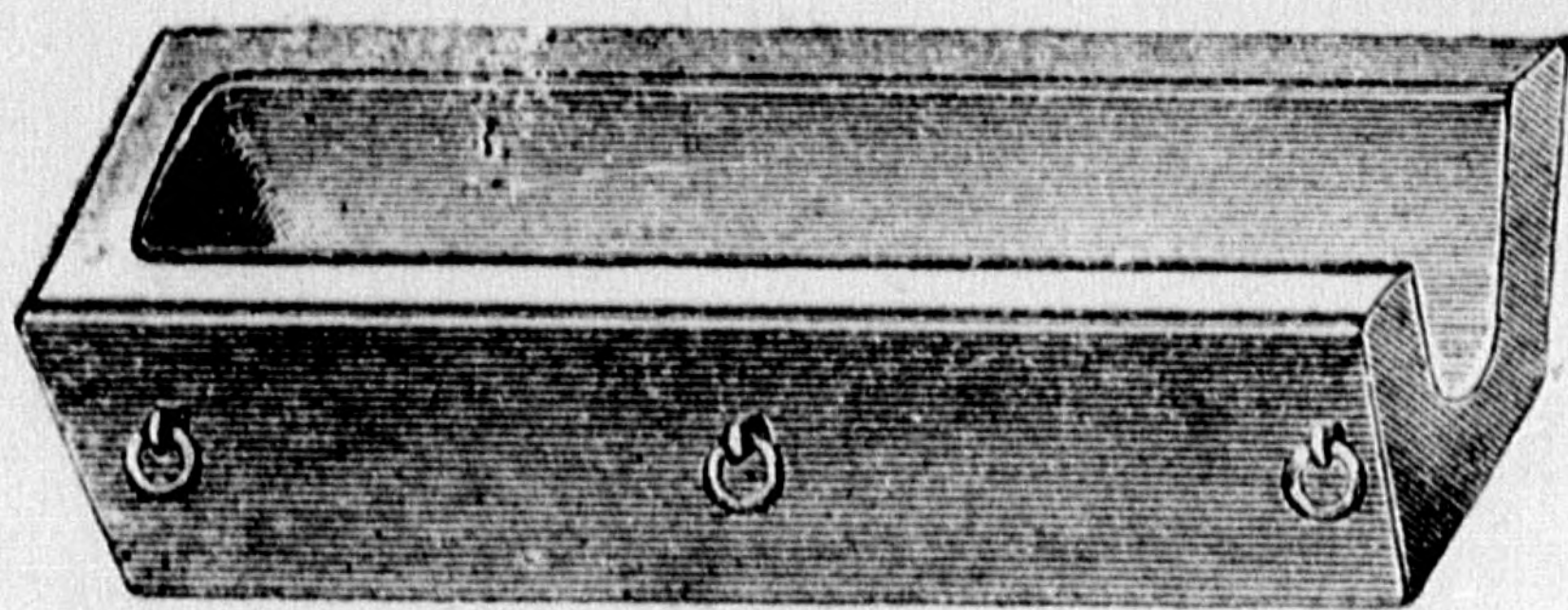
Vályog féláron.

Csakis előjegyzés alapján fogadok el rendeléseket.

Egyszersmind értesitem a t. közönséget, hogy a városi téglatelep nem adhat el vályogot, minthogy a vályogkiváltási jogot én bírom

SALLÓ KÁROLY.

ÖZVEGY SPITZER SIMONNÉ ÉS TÁRSA.

Drótbetétes cementcsővek minden méretben.

Egyszerű és diszes cement- és márvány mozaiklapok.

Lépcsők. Kémény-, oszlop- és kut-fedelek.

Medencék, jászolok, vályuk minden méretben legjobb kivitelben, legolcsóbb áron.

Mit igyunk ?

Az elsőrendű természetes szénsavas
natrontartalmú ásványvizet, a mohai

ÁGNES-

forrást, mert föltétlenül tiszta **Kedvelt borviz!**
kellemes és olcsó savanyúvíz; dús szénsavtartalmánál fogva nemcsak biztos óvszer fertőző elemek ellen, hanem a benne foglalt gyógyszerként fogva kitűnő szere legkülönbébb gyomor-, légső- és húgyszervi betegségeknek.

Vegyvi vizsgálatok s ajánlatok az Ágnes-forrást az orvosok előtt nagyon kedvelt gyógyszerre tették s hamarosan óriási számban kerültek ki orvosi bizonylatok: dr. Kétly, dr. Stamborszky, dr. Berger, dr. Naundorf, dr. Borchardt, dr. Akantisz, dr. Blodig, dr. Fischer, dr. Moseitig, dr. Rust, dr. Werner, dr. Gebhardt, dr. Balogh, dr. Varga, dr. Szabó, dr. Scipiades, dr. Moravcsik, dr. Glaser, dr. Markosfalvi, stb.-ektől, a kik az Ágnes-forrást a legmelegebben ajánlották: ideges gyomorbajoknál, chronikus gyomorhurutoknál, főleg karlsbadi kura után, csontlágylásnál, angolkóránál, vese- és hólyagbetegségeknél, étvágytalanságnál, vérszegénységnél, mint óvszert fertőző betegségek ellen (typhus, cholera stb.) Háztartások számára másfélliteresnél valamivel nagyobb üvegekben minden kétes értékű mesterségesen szénsavval telített víznél, sőt a szódavíznél is olcsóbb; hogy az Ágnes-forrás vizét a legszegényebb ember is könnyen megszerezhesse, nagyobb vidéki városokban lerakatok szerveztettek, ugyanott a forrás leírásának ismertető füzetét ingyen kapható. A forráskezelőség. — Kapható minden fűszerüzletben és elsőrangú vendéglőben. **Főraktár: DRESCHER GYULA urnál BAJÁN.**

Nyomatott Nánay Lajosnál Baján.